



**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: O błędach tłumaczeniowych w korespondencji handlowej polsko-rosyjskiej

Author: Dżulietta Markusik

Citation style: Markusik Dżulietta. (2017). O błędach tłumaczeniowych w korespondencji handlowej polsko-rosyjskiej. W: J. Lubocha-Kruglik, O. Małyś (red.), „Przestrzenie przekładu T. 2”. (S. 363-367). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego



Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.



UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH



Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego



Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Dżulietta Markusik

Uniwersytet Śląski w Katowicach

O błędach tłumaczeniowych w korespondencji handlowej polsko-rosyjskiej

Na polskim rynku edytorskim pojawiło się wiele słowników, podręczników, poradników itp. w języku rosyjskim dotyczących korespondencji handlowej (czego nie można powiedzieć o wydawnictwach rosyjskich), jednak nie zawsze większa ich liczba idzie w parze z jakością. Można odnieść wrażenie, że znaczna część publikacji bazuje na tych samych wzorach, powielając występujące w nich błędy. Nawet wzory oryginalnych listów bywają niekiedy niedoskonałe¹. Zarówno tłumacze, szczególnie niedoświadczeni, jak i pracownicy, którzy w przebiegu pracy zawodowej sporządzają lub tłumaczą listy handlowe, napotykać trudności wynikające z nie zawsze poprawnych wzorów i różnorodności ich form.

Niezależnie od treści tego typu korespondencji oraz sposobów jej przesyłania wspólną cechą tych listów pozostaje ich forma podstawowa. Zasadniczo nie odbiega ona od przyjętej w Polsce formy listu handlowego. Jednak tłumaczenie listów handlowych powinno odpowiadać – z zachowaniem stałych stereotypów językowych – normom i standardom obowiązującym w Rosji.

Przy tłumaczeniu korespondencji handlowej należy pamiętać o przestrzeganiu zasad stylu urzędowego, który charakteryzuje się konwencjonalizacją języka. Typowe są dla niego następujące elementy:

- rekwizyty leksykalne,
- terminologia specjalistyczna,
- stałe (utarte) związki frazeologiczne.

Styl urzędowy wyróżnia użycie następujących kategorii gramatycznych:

¹ I. KIENZLER: *Коммерческая корреспонденция. Взоры российских писем деловых с толмачениями*. Gdynia 1995.

- stosowanie strony biernej,
 - preferowanie form bezokolicznikowych, imiesłowowych i bezosobowych,
 - posługiwanie się krótkimi formami przymiotników.
- W zakresie składni styl urzędowy charakteryzują:
- zwartość, jasność (jednoznaczność) sformułowań pozbawionych zabarwienia emocjonalnego,
 - mało zróżnicowana (ograniczona możliwość zamiany synonimicznej) i szablonowa (клише) struktura zdania,
 - zdania pojedyncze rozbudowane,
 - połączenia wyrazowe z przyimkami wymagającymi użycia określonego przypadku.

Niniejsze rozważania poświęcone są wybranym zagadnieniom tłumaczenia polskich listów handlowych na język rosyjski. Koncentrują się na poprawności gramatycznej, stylistycznej i terminologicznej przekładu oraz na dostosowaniu go do odpowiednich norm obowiązujących w Federacji Rosyjskiej (wytyczne i rekomendacje rosyjskiego „делопроизводства”²).

Jednym z najczęstszych błędów jest niepoprawne tłumaczenie nagłówka tekstu. W języku polskim przyjęte jest użycie czasownika *Dotyczy: (Dot.)*. W opracowaniach wymienia się następujące warianty przekładu tego rekwizytu leksykalnego:

- *Кас.*
- *Кас.:*
- *Касательно:*
- *По вопросу:*
- *Относительно:*
- *О*

W tym przypadku występuje zadziwiająco dużo – zwłaszcza że chodzi o styl urzędowy – możliwości tłumaczenia, tymczasem jedyną poprawną formą, zgodną z przywołanymi wytycznymi rosyjskimi, jest konstrukcja miejscownika z przyimkiem: *О (чем)*...

W języku rosyjskim, tak jak w innych językach, list zaczyna się zazwyczaj zwrotem grzecznościowym. W języku polskim występują następujące zwroty adresatywne:

- *Szanowny Panie Dyrektorze!*
- *Szanowny Panie Prezesie!*
- *Szanowna Pani Dyrektor!*
- *Szanowni Państwo!*

W języku rosyjskim ich odpowiednikami są zwroty:

- *Уважаемый господин директор!*

² ГОСТ Р 51141-98: *Делопроизводство и архивное дело. Термины и определения*. Москва 1998.

- *Уважаемый господин президент!*
- *Уважаемая госпожа директор!*
- *Уважаемые господа!*

W procesie tłumaczenia należy pamiętać o tym, że wyrazy: *господин*, *госпожа*, *господа* w języku rosyjskim użyte na początku zdania pisze się dużą literą, natomiast występujące w środku zdania – małą. Ta zasada dotyczy również pisowni wyrazów określających stanowiska osób, do których kierowany jest list – zlokalizowane w środku zdania pisze się małą literą. W języku rosyjskim – w odróżnieniu od języka polskiego – dopuszcza się użycie form skrótowych: *господин* – *г-н*; *госпожа* – *г-жа*; *господа* – *г-да*, z zaleceniem stosowania ich w środku zdania.

Często występujące w tłumaczeniach korespondencji handlowej błędy gramatyczne związane są z użyciem nieprawidłowych form przypadków. Zwrot: *Зgodnie z Państwa просьбą...* należy tłumaczyć: *Согласно Вашей просьбе (приказу, решению)...*, a nie: *Согласно Вашей просьбы (приказа, решения)...*, czyli trzeba użyć celownika zamiast dopełniacza. A oto kolejny przykład – słowo *руководство* wymaga narzędnika, a nie dopełniacza. Poprawna jest zatem konstrukcja: *Руководство производственным процессом (производственной практикой) осуществляется...*, niepoprawna: *Руководство производственного процесса (производственной практики) осуществляется...*

Zgodnie z wymogami na początku zasadniczej treści listu często występują zwroty wprowadzające, powołujące się na list, rozmowę telefoniczną, umowę lub porozumienie. W tym celu, między innymi, używa się zwrotu: *В ответи на...*, który nierzadko jest błędnie tłumaczony: *В ответе на...* – obserwujemy tu nieprawidłowe zastosowanie miejscownika zamiast biernika, poprawny jest zapis: *В ответ на...* W polskich listach, w których nie występuje taki zwrot wprowadzający, używany jest wyraz *Niniejszym...* Natomiast zgodnie z rosyjskimi wytycznymi nie zaleca się stosowania słowa *настоящим* na początku tekstu zasadniczego. W dalszej części na początku zdania można wykorzystać zwrot: *При этом*. W związku z powyższym przy tłumaczeniu zdania: *Niniejszym zawiadamiamy, że...* należy pominąć słowo *niniejszym* i zacząć od: *Сообщаем о том, что...* Błędne tłumaczenie zwrotu: *Podajemy do Państwa wiadomości, że...* jako: *Сообщаем к Вашему сведению, что...* powinno być zastąpione poprawną formą: *Ставим Вас в известность, что...* lub: *Доводим до Вашего сведения, что...*

Czasownik *prosić* i rzeczownik *prośba* również są przyczyną problemów. Zawierające te leksemy konstrukcje używane w korespondencji handlowej: *prosimy o...* oraz *звращаемы się з просьбą o...* najczęściej są tłumaczone następująco: *просим о...* oraz *обращаемся с просьбой о...* Należy pamiętać, że w języku rosyjskim czasownik *просить* wymaga użycia formy bezokolicznika lub – w niektórych przypadkach – odczasownikowego rzeczownika w dopełniaczu,

bez przyimka *о*, natomiast rzeczownik *просьба* – bezokolicznika. Zilustrujmy to przykładami:

- *просим (прислать, рассмотреть, сообщить, уплатить, поставить);*
- *обращаемся с просьбой (прислать, рассмотреть, сообщить, уплатить, поставить);*
- *просим разрешения.*

Ich polskimi odpowiednikami są konstrukcje:

- *prosimy o (przysłanie, rozpatrzenie, podanie, zapłacenie, dostarczenie);*
- *zwracamy się z prośbą o (przysłanie, rozpatrzenie, podanie, zapłacenie, dostarczenie);*
- *prosimy o pozwolenie.*

Nieprawidłowości w tłumaczeniu dotyczą również kwestii stylistycznej, dokładniej – nieprzestrzegania jednej z zasad stylu oficjalno-urzędowego, a mianowicie – zasady braku zabarwienia emocjonalnego wypowiedzi. W polskich listach standardem jest stosowanie zwrotu grzecznościowego z przysłówkiem *uprzejmie*:

- *Упрzejmie zapraszamy...;*
- *Упрzejmie просимy...;*
- *Звращаемy się з upрzejmą prośbą...*

Wymienione zwroty są tłumaczone na język rosyjski odpowiednio:

- *Любезно (сердечно) приглашаем...;*
- *Любезно просим...;*
- *Обращаемся с любезной просьбой...*

W tej formie nadają one wypowiedzi zabarwienia emocjonalnego. Tymczasem w rosyjskiej korespondencji handlowej przyjęty jest i zalecany wyłącznie zwrot: *Не откажите нам в любезности (принять наше приглашение, сообщить, прислать...).*

W korespondencji handlowej występują często błędy leksykalne związane ze specjalistyczną terminologią handlową, m.in.: niepoprawne tłumaczenie słów *достава*, *доставлять* jako *доставка*, *доставлять*. Słowniki, co prawda, eksplikują znaczenie tych słów jako: „принести или привезти к месту назначения”³, jednak w terminologii handlowej używa się określeń *поставка*, *поставлять*: *зrealizować dostawę – произвести поставку*.

Innymi terminami sprawiającymi trudności są: *высылка* (*spedycja*); *заładunek*, *заładować*; *розładunek*, *розładować* (*wyładunek*, *wyładować*). Ich rosyjskimi odpowiednikami są następujące leksemy: *отгрузка* (nie – *отправление* lub *отправка*); *погрузка*, *погрузить* (nie – *загрузка*, *загрузить*); *выгрузка* (*разгрузка*), *разгрузить вагон полностью*, *выгрузить из вагона часть груза*.

³ С.И. Ожегов: *Словарь русского языка*. Москва 1978, s. 162.

Problemy nastręcza też tłumaczenie terminów *kara pieniężna* i *kara umowna*. Słowniki⁴ podają dla nich następujące odpowiedniki: *kara umowna* – *неустойка*, *kara pieniężna*, *grzywna* – *пеня*. Takie tłumaczenie nie pokazuje istotnej różnicy między tymi terminami, sprzyjając traktowaniu ich jako synonimy. Tymczasem są one stosowane w różnych sytuacjach. *Неустойка* jest to kara pieniężna (z góry ustalana suma) za niewypełnienie przez jedną ze stron zobowiązań. Natomiast *пеня* jest to kara umowna za niedotrzymanie terminów płatności, naliczana w procentach za każdy dzień zwłoki.

W przedstawionych rozważaniach zostały zaprezentowane tylko najczęściej występujące błędy tłumaczeniowe. Nie wyczerpuje to, oczywiście, tematu. Nierzadko przyczyną powstawania błędów tego typu jest posługiwanie się przez tłumaczy, zwłaszcza niedoświadczonych, dostępnymi na rynku polskimi publikacjami z *quasi*-oryginalnymi wzorami. Przy tłumaczeniu korespondencji handlowej należy uwzględniać standardy, normy i zalecenia obowiązujące w Rosji.

⁴ J. JOCHYM-KUSZLIKOWA, E. KOSSAKOWSKA: *Rosyjsko-polski słownik handlowy*. Warszawa–Kraków 1996, s. 232, 300.

Джульетта Маркусик

О переводческих ошибках в польско-русской коммерческой корреспонденции

Резюме

В статье представлены ошибки, которые часто появляются в польско-русских переводах коммерческой корреспонденции. Они возникают в связи с тем, что неопытные переводчики пользуются польскими издательствами с «подлинной» коммерческой перепиской, пренебрегая стандартами, нормами и рекомендациями российского делопроизводства.

Dżulietta Markusik

On translation errors in Polish – Russian commercial correspondence

Summary

This article shows the most typical errors in the translation of Polish – Russian commercial correspondence. These errors occur when inexperienced translators use Polish publications containing quasi-original templates of business letters, ignoring Russian norms, standards and guidelines.